

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.693/2009/17. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a pártfogó ügyvéd neve (címe) pártfogó ügyvéd által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Cselei Andrea (3980 Sátoraljaújhely, Esze Tamás utca 7. I/8.) ügyvéd által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10.P. 22.851/2006/71. számú ítélete ellen a felperes részéről 73. sorszám alatt előterjesztett, valamint a 77., Pf.3. és Pf.15. sorszámok alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és megállapítja, az alperes a felperes azonnali pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétele alkalmával megsértette a felperes azon személyhez fűződő jogát, hogy a felvételt követő 96 órán belül a beszállítás indokoltságának megállapítása tekintetében a bíróság határozzon. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 50 000 (ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 1951. évben született, Y. Főiskolát végzett, y-pedagógusként dolgozott, azonban munkaviszonya több éve megszűnt, jelenleg regisztrált munkanélküli.

A felperest 1990. évben V-re utalták be a pszichiátriai osztályra. Az alperes akut pszichiátriai osztályára 1993. május hó 14. napján került felvételre akut paranoid reakció miatt, 1993. június hó 4. napján bocsátották el. A háziorvos telefonon kereste meg az osztályt azzal, hogy a felperes pszichotikus, mérgeztetési téveszméket hangoztat, környezetével szemben támadóan, agresszíven lép fel, ezért mentővel került beszállításra. A felvételekor kijelentette, hogy az előző éjszaka megmérgezték, ezt vizsgálják ki. A testvére ekkor elmondta, hogy a felperes 1986. évben házasságot kötött, ami kezdetben jól indult, de egyre erősödő üldöztetési-mérgeztetési téveszme rendszer alakul ki nála, ezért zömmel a férjét vádolta. A felperes mind a fiát, mind magát mérgeztéstől féltette, a vélemény paranoid psychosis volt. Az elektrosokk kezelésről 1993. május hó 17. napján tájékoztatták a felperest, majd összesen 8 kezelést kapott gyógyszeres kezelés mellett, amelyet követően jól kooperált, aktívan foglalkoztatható volt.

Az alperes pszichiátriai szakrendelésén 1997. május hó 13. napján ambuláns ellátásra került sor, ahol apja kíséretében jelent meg. Az anamnézisben az előző, 1993. évi akut paranoid reakció 298.3 kórjelzéssel nyert rögzítést, a leírás szerint akkor is külső pszichés megterhelések robbantották ki a pszichotikus epizódot. Rögzítették, hogy kóros észrevések nincsenek, viszont szorongásos tüneteket észlelnek.

A felperes 1999. május hó 7. napján került felvételre az alperes akut pszichiátriai osztályára. Az anamnézishez az adatokat a felperes testvére szolgáltatta. Elmondta, hogy a felperes fiatal korában házasságon kívül szült egy fiút, de akkor a családban törés következett be, a nagypapa fél évig nem beszélt a lányával. Később férjhez ment egy özvegyemberhez, akinek két gyereke volt, akik közül az egyik beteg. Élete nehéz, zavaros, sokszor volt a feletteseivel nézeteltérése, amit megoldani nem tudott, jelenleg is felfüggesztés alatt áll, a házassága felbomlott. Az utóbbi 10 évben egyre zavarosabb, időnként hallucinál, arról beszél, hogy nem tudja, hol van a Z. nevű fia, holott az V-n van. Nagyon szereti a családot, de nem tudnak segíteni rajta, kissé öntörvényűen él. Nem iszik, időnként fogyaszt csak alkoholt. A beteg apja fiatal korában nőtáncos volt és ezért nem örült, hogy a lánya házasságon kívül szült gyermeket. A kórlap 1999. május hó 13. napi bejegyzése szerint a felperes aznap nagyon agresszív, kritikátlan volt. A kezelőorvosát felelősségre vonta, amiért őt az osztályon tartja. Egy férfi beteggel volt kapcsolata az osztályon, aki őt nagyon befolyásolta. Az alkalmazott gyógyszerek bevezetésre kerültek a kórlapra, valamint rögzítették, hogy a szorongása, feszültsége kis mértékben enyhült, de nyugtalan. A kezelőben **dr. Sz. S.** a felperest felszólította arra, hogy vegye át kórházi hálóingét, mely alkalommal ápolók is voltak jelen. A kórtörténet szerint második alkalommal ügyeleti időben történt meg felvétele beutaló nélkül, a beteget a rendőrség hozta be, kísérelve a testvére. Családi vonatkozások címmel leírták, hogy apai nagynénje "nagyvási mániában" szenvedett. Egy időben házassági kapcsolata zavaroskor alkoholizált is, időnként üldöztetési dolgokat hangoztatott, gyakorta felhangolt, kritikátlan, "megváltja a világot". A pszichés állapotnál leírták, hogy a felvételét követően negativisztikus, üldöztetési doxazmáit spontán hangoztatta. Kóros észrevésekre utaló nonverbális

jeleket, gondolat-tolongásokat mutatott, rendkívül felhangolt, kritikátlan, fokozott pozitív önértékelés jellemezte. A kórisme egyéb akut, döntően paranoid pszichotikus zavar és schizoaffectiv zavar mániás típusa, ezt tartalmazta a zárójelentés is a kórtörténet adatai mellett. Abban rögzítették, hogy testvére elmondta, tegnap éjszaka jött haza a felperes A-ról, ahol albérlésben volt, mert munkahelyén felfüggesztették. Előző munkahelyéről is áthelyezéssel jött el, de ott is sok "zűrje" volt, mert mindig nyersen megmondta, hogy ő mit gondol igaznak. Időnként üldöztetési dolgokat hangoztatott. Az elmúlt hónapban régi leleteit kezdte gyűjteni, hogy volt férje és volt élettársa "üldözését" tisztázza, igazát bizonyítsa. A pszichés állapotát a kórlaphoz hasonlóan rögzítették.

A felperest 1999. május hó 21. és június 21. napjai között kezelték az alperes krónikus pszichiátriai osztályán. Az osztályvezető főorvos 1999. június hó 4. napján átiratot intézett a S-i Városi Bírósághoz, mert a felperesnek nem volt gondnoka, és kezdeményezte a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelését.

A krónikus pszichiátriai osztályon 1999. május hó 21. napjától kezdődően rögzítették az egyes történéseket, így

- 1999. május hó 21. napján a beteg kórteremben elhelyezésre került, a bemutatkozások megtörténtek, a kérelem aláírása megtörtént,
- 1999. június hó 4. napján rögzítették, hogy a saját kérést a felperes nem írta alá, ezért átvétel után 24 órás bírósági szemlére jelentették le, orvosszakértői véleményezése megtörtént,
- 1999. június hó 7. napján a bíróság végzésével elrendelte a beteg kötelező pszichiátriai gyógykezelését,
- 1999. június hó 21. napján kelt bejegyzés szerint a beteg állapotában fokozatos javulást észleltek, a szocioterápiás foglalkozásokon aktívan részt vett.

A kórtörténetben rögzítették az átvétel körülményeit, vázlatosan leírták az életrajzi adatokat, szerfogyasztási szokásokat. Rögzítették, hogy az alkohol fogyasztását a felperes tagadta. Elmondta, hogy gyógyszert nem szed, de mikor az igazgatónője felidegesítette, Rudotelt írtak fel neki. Nem tudta, hogy most miért került kórházba, panaszmentesnek mondta magát. Pszichés állapotában tájékozottságot, alakilag ép gondolkodást, üldöztetési téveszméit jelezték, kóros észrevések nem voltak felszínre hozhatók. A diagnózis a fentiek szerint nyert rögzítést. Az ápolási dokumentáció diagnózisa szerint üldöztetési dolgokat hangoztat, felhangolt, fokozott önértékelésű, nagyon aktív.

Az alperes részéről **dr. Sz. S.** főorvos 1999. június hó 4. napján kezdeményezte a bírósági eljárást. Aznap a bírósági eljárás keretében **dr. B. E.** igazságügyi orvosszakértő véleményében leírta, hogy pszichotikus betegről van szó. Pedagógus, aki környezetének megmondja az igazát, ezért főleg a vezetők támadhatják, üldözik. Ahová beteszi a lábát, környezete megjavul. Diagnózisa: schizoaffectiv psychosis? Schizophrenia paranoid mániás elemekkel? Mániaform psychosis paranoid elemekkel? Vélemény: kóros elmeképződmények és magatartási vonások az elmebetegség szintjét eléri, emiatt önmagára és környezetére nézve veszélyeztetett, jelenleg is tanári állásából felfüggesztették, pszichiátriai gyógykezelésre szüksége van.

A S-i Városi Bíróság az 1999. június hó 7. napján kelt, végzésével a felperes kötelező pszichiátriai gyógykezelését elrendelte. A végzést a felperes gondnoka mellett a felperes részére is kézbesítették, azt a felperes személyesen átvette, fellebbezést azonban nem terjesztett elő.

A krónikus pszichiátriai gondozó 1999. július hó 5. napján kelt szakvizsgálati lelete szerint a felperes iskolai dolgai nem az elképzeléseinek megfelelően alakultak, próbál új állást keresni. Alvása rendben, ismét tud olvasni, gyógyszereit beszedi, kóros észrevések nem hozhatók felszínre. Diagnózisa schizoaffectiv zavar mániás típus, nem meghatározott megmaradó paranoid zavar. Az 1999. július hó 19. és 2000. december hó 11. napi leletben is ugyanezeket a kórisméket rögzítették.

2002. március hó 14. napján **dr. V. B. O.** igazságügyi orvosszakértő véleményében rögzítette, hogy a felperes 1999. júniusában megállapított schizoaffectiv zavarának mániás típusa közel egy évtizeddel azelőtt alakult ki. A tünetek két betegségcsoportnak, a hasadásos elmezavar és a kedélyállapot szélsőséges változásában megnyilvánuló lelki betegség ötvöződései, egyénileg némileg különböző összetételben. Jelenleg tünetmentes, teljes mértékű felgyógyulás az orvostudomány jelenlegi állása mellett nem lehetséges, de panasz- és tünetmentesség, munkaképesség biztosítható.

A felperes birtokában lévő és az alperesnél lévő orvosi dokumentáció eredeti példányai azonosak, azok között eltérés nincs. **H. I.** ún. terápiás naplója az alperesnél nem lelhető fel. A felperes schizoaffectiv zavarban és ehhez csatlakozó nem meghatározott megmaradó paranoid zavarban szenved, az 1999. évi diagnózisok helyesek voltak, téves kezelésben nem részesült. **V. I.**, a felperes testvére korábban gyógyfoglalkoztatóként dolgozott az alperes pszichiátriai rehabilitációjának nappali ellátásán.

A felperes az orvosi dokumentációt megkapta, de azokat jórészt elveszítette. Emiatt az egészségügyi dokumentáció kiadását kérte 2004. évben, melyet az alperes igazgatója nem tudott teljesíteni, majd írásban tájékoztatta a felperest, hogy a kontrolling osztálytól kérheti az iratokat. A felperes a 4 000 Ft fénymásolási költséget nem fizette ki, így iratokat sem kapott.

A felperes 2004. június hó 23. napján terjesztette elő keresetlevelét a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságon a P.21.294/2004. szám alatt, amely perben 2005. május hó 27. napján a keresete elutasításra került. A Debreceni Ítéltábla 2006. november hó 9. napján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítva.

A megismételt eljárásban pontosított keresete szerint a felperes kérte megállapítani, hogy az alperes a becsületét, az emberi méltóságát és jó hírnevét megsértette, mert a diagnózis alapjául szolgáló dokumentáció hiányos és valótlan, ezért a felállított orvosi diagnózis alaptalan és téves, ezen belül téves az is, hogy ön- és közveszélyes. Kérte a sérelmes helyzet megszüntetését és az alperes kártérítés megfizetésére való kötelezését, a vagyoni kár összegét 6 145 200 Ft-ban, a nem vagyoni kár összegét 30 000 000 Ft-ban jelölve

meg. Állította, hogy a jogszerűtlenül beszerzett szakvélemény és téves diagnózis alapján ekkora jövedelemtől esett el, mert pedagógusi állását emiatt veszítette el. A nem vagyoni kár körében kérte értékelni, hogy a téves diagnózis súlyos hátrányokat idézett elő, a megítélését kedvezőtlenül befolyásolta.

Kérte annak a megállapítását is, hogy az alperes a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát jogellenesen korlátozta a téves diagnózist követő gyógykezeléssel.

Személyiségi jogsérelem az is, hogy az alperes nem tette lehetővé az egészségügyi dokumentáció megismerését, így a felperes nem tudott kiegészítést, kijavítást kérni. Kérte annak a megállapítását, hogy az igazgató félreinformálta őt, amikor arról tájékoztatta, hogy bíróság által irányított folyamatról van szó, a felperes adatai hivatalos úton kerültek a bíróság birtokába, és az eljárás jogszerűségének megállapítása körében is dezinformálta. Jogellenes volt az alperes eljárása azért is, mert a zárt osztályra kerülését követően 72 órán belül beleegyezése mellett is bírósági eljárást kellett volna indítani, ami elmaradt. A kötelező gyógykezelést június elején nem harminc nap, hanem 72 óra elteltével kellett volna az alperesnek elrendelnie.

Sérrelmezte, hogy sem a kirendelt ügygondnok, sem **dr. Sz. S.** nem tájékoztatta, milyen eljárásnak van alávetve, így a bírósági eljárásra nem nyílt lehetősége. Álláspontja szerint **dr. B. E-t dr. Sz. S.** jelölte ki szakértőül a bíróság helyett. A szakértő jelen volt, de a vizsgálat időpontjában eltávozott, utána pedig akként nyilatkozott, hogy kérdőjelesen állította fel a diagnózist és megnyugtatta a felperest, hogy az elméjével nincs baj. Kérte annak megállapítását is, hogy az alperes indokolatlan mértékben és körülmények között fosztotta meg a ruházatától.

Az egészségügyi dokumentációk megismerését követően az alábbi kijelentések jogsértő voltának megállapítását kérte:

Az akut pszichiátriai osztály betétlapján:

1.) "A beteg testvére a mai napon osztályunkat megkereste. Elmondta, hogy a beteg fiatal korában házasságon kívül szült egy fiút..." E körben állította, hogy az adatokat a személyiségi jogok sérelme nélkül kell rögzíteni, az alperes pejoratív színben tünteti fel az adatokat abból a célból, hogy szolgálja a felállítani szándékolt kórismét.

2.) "A beteg apja fiatal korában nőcsábász volt és ezért nem örült, hogy a lánya házasságon kívül szült gyermeket." Ez vérmérsékleti beállítás, mely a mánia irányvonalát célozza, az pedig örökletes. Az alperes célja ezzel az volt, hogy a diagnózist támassza alá. Édesapja köztisztelőben álló, nagyra becsült személy volt, aki mind a társadalmi, mind a kulturális életben széles körű elismerésnek örvendett.

3.) "Kezdetben nem akarta felfedni az apa kilétét, de végül úgy döntött, hogy nem fog egy életen át hazudni a gyermekének ..." E körben állította, hogy ez koholmány, nővérétől pedig megengedhetetlen a felperes magánéletére vonatkozó adatokat felvenni anélkül, hogy annak igazsága a felperessel egyeztetve lett volna. A felperes 14 éves korától a

nővérétől külön, majd 10 évig M-n élt, így a nővére csak néhány esetben volt közvetlen tanúja a felperes életeseményeinek.

4.) "Előtte a betegnek már volt abortusza." Ez teljességgel valótlan, a későbbi kórisme felállítását célozza.

5.) "A betegnek egy férfi beteggel van kapcsolata - aki nagyon befolyásolja." Az orvosnak nincs jogosultsága az osztályon alakuló egészséges kapcsolatok bírálata, azok negatív fényben való feltüntetésére. Ezáltal őt férfipecér jelleműnek tüntette fel és a felperes éngyengeségét emelte ki, ez a feljegyzés amúgy is valótlan.

6.) "Sokszor volt a feletteseivel nézeteltérése, amit megoldani nem tudott. Jelenleg is felfüggesztés alatt áll." Ez a felperest negatív fényben tüntette fel és valótlan állítás.

7.) "Házassága felbomlott." Álláspontja szerint a "felbomlott" kifejezés valótlan, közös megegyezéssel 1991. évben vált el férjétől.

8.) "... megváltja a világot..." Ez a hétköznapi nyelvben nem pejoratív kijelentés, de a felperes esetében mániaként került feltüntetésre.

9.) "... élete nehéz, időnként zavaros ... Az utóbbi 10 évben egyre zavarosabb, ..." Bár az élete soha nem volt könnyű, de zavarosnak nem mondható.

10.) "... időnként hallucinál..." Ezen állítás szintén hamis; még ha a nővére vélelmezett volna is ilyet, akkor egy pszichiáternek tudnia kell megkülönböztetni az érzéksalódást vagy a laikus feltételezést a valódi hallucinálástól. Ez a legsúlyosabb sérelem, mert ez a skizofrénia egyik kifejezett tünete, alkalmas arra, hogy a felperest valótlan adatok alapján megbélyegezzék, veszélyes személyiségnek tekintsék. A dokumentum nem írja le a hallucinálás tartalmát, de az idejét sem, és azt sem rögzítették, hogy a hallucinációt a felperes tagadta.

11.) "... apai nagynénje nagyzási mániában szenvedett ..." Ez szintén valótlan és bizonyára nem az ő nyilatkozata, sérelmes a legszemélyesebb adatokat másoktól felvenni.

12.) "Tegnap éjszaka jött haza szüleihez A-ról, ahol albérletben volt, mert munkahelyén felfüggesztették." Ez bántóan lealacsonyító állítás, egyébként is ott lakott, és a kettő között nincs összefüggés.

13.) "Az előző munkahelyén azért volt sok zűr, mert mindig nyersen megmondta, amit ő gondolt igaznak." Szintén bántó adat, a háta mögött felvett adatokból áll a személyiségrajz.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, mert a felperes személyhez fűződő jogait nem sértette meg, ugyanis a diagnózis alapjául szolgáló orvosi dokumentáció teljes, valós információkon alapul, a diagnózis pedig helyesen került felállításra. A vagyoni kár esetében

az okozati összefüggést is vitatta. Hivatkozott arra, hogy a pszichiátriai gyógykezelés elrendelésére a bíróság végzése alapján került sor, s a szakértőt sem az alperes, hanem a bíróság rendelte ki, és a diagnózist ő állította fel. A törvényt betartva járt el, amikor a felperest az osztályon dolgozó szakápolók, illetőleg nővérek előtt vetkőztetni kívánta. Minden beteg számára evidens, hogy róla a kórházban dokumentáció készül, azokat folyamatosan láthatja, és kérésre kiadja. A felperes által hivatkozott igazgatói félreinformálás valójában a bírósági eljárásra vonatkozó tájékoztatás volt. Az alperes szabályszerűen értesítette a bíróságot és a rendelkezésére bocsátotta a szükséges dokumentációt. A felperes a zárójelentés átvétele után kérhette volna annak kijavítását. Az sem sértett személyiségi jogot, ha a betegtől nem kértek beleegyezést olyan kezeléshez, amihez a beleegyezés nem szükséges vagy nem várható el tőle. A kórelőzményt vagy a betegtől, vagy - ha állapota nem engedi - a hozzátartozójától veszik fel.

Az elsőfokú bíróság a 71. sorszám alatt meghozott ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte őt, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek bruttó 240 000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy 900 000 Ft elsőfokú és 900 000 Ft másodfokú le nem rótt eljárási illetéket, továbbá 382 350 Ft szakértői költséget az állam visel.

Határozatának indokolása szerint a felperesnek kellett bizonyítania a személyiségi jogainak megsértését és az ezzel okozati összefüggésben felmerült kár jogalapját és összecszerűségét.

Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás alapján tényként állapította meg a felperes jelenleg is fennálló betegségét, ennek alapján az 1999. évi diagnózisok helyességét valamint azt, hogy téves kezelésben nem részesült. Emiatt és azért, mert a felperesnél fellelhető és az alperesnél lévő dokumentáció tartalma megegyezik, alaptalannak tekintette azt a felperesi állítást, hogy téves diagnózis és hamis dokumentumok alapján nyilvánították őt elmebetegnek. Az alperes ezért nem korlátozta jogellenesen a felperes személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát téves diagnózis megállapításával és téves gyógykezelés alkalmazásával.

Nem sérült a felperesnek az orvosi dokumentáció megismeréséhez való joga, mert az egészségügyi dokumentációt az osztályvezető főorvos az irattározás miatt nem tudta kiadni. Az alperes tájékoztatta őt, hogy a korábbi kezelésével kapcsolatos dokumentációról saját költségére a kontrolling osztálytól kérhet fénymásolatot írásban, ilyen megkeresés viszont a felperestől nem érkezett, majd utóbb a felperes által kért iratmásolatok részére postázásra kerültek. Maga a felperes nyilatkozott akként, hogy a sorozatos költözködései miatt orvosi papírjainak 80%-a elveszett, vagyis a kezelésével kapcsolatos orvosi dokumentációval korábban rendelkezett, továbbá maga adta elő, hogy ezeket az iratokat azért nem kapta meg, mert 4 000 Ft fénymásolási költséget kellett volna érték fizetnie.

Nem állapítható meg, hogy az alperes igazgatója félreinformálta volna a felperest. A tájékoztatás a bírósági eljárással kapcsolatos tényszerű közlés volt, ezzel kapcsolatosan jogellenesség nem állapítható meg.

A bírósági eljárásra az alperesnek ráhatása nem volt, ő a feladatának eleget tett, amikor a bírósági eljárást kezdeményezte. A beszerzett bírósági iratokból nem állapítható meg, hogy a bírósági felülvizsgálat lehetőségéről tájékoztatást nem kapott, és az eljárás menetéről sem értesült. Nem állapítható meg az Eütv. 10. §-ának (7) bekezdésében rögzített sérelem sem, hiszen a kezelőben vetkőzött le a felperes.

A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti a becsület és az emberi méltóság megsértése is. A becsület nem más, mint a személy társadalmi megítélése. Ennek alakulásában jelentős szerepe van az egyes emberek másik emberről alkotott véleményének, mely kifejezésre juthat szóbeli, írásbeli formában, vagy más értékelést hordozó magatartásban is. Az értékítélet, bírálat önmagában nem jogsértő, jogellenessé akkor válhat, ha a bíráló túllépi a szabad vélemény nyilvánítás határait. A véleménynyilvánítás és a bírálat sem alapulhat azonban valótlan tényeken, vagy valóságot hamis színben feltüntető tényeken.

A felperest annak a bizonyítása terhelte, hogy a felperes által hivatkozott alperesi tényállítások valótlanok, illetve a valós tények hamis színben kerültek feltüntetésre és ezen tényállítások a felperesre sértőek. Az orvosi dokumentáció tartalma nem nyilvános, az iratokba az orvosi titoktartás alóli felmentés foganatosítása nélkül csak a felperes, illetőleg az egészségügyi intézmény dolgozói, továbbá más hivatalos szervek - megkeresés esetén - tekinthetnek be. A pszichiátriai betegek esetében a feltett kérdések kereteit egyrészt az egészségügyről szóló törvény, másrészt a Pszichiátriai Társaság Etikai Kódexe, illetve az adott intézmény által kialakított kérdéskörök, valamint közösen kialakított állásfoglalások állapítják meg. A pszichiátriai betegek esetén, ha az anamnézishez szükséges adatokat nem lehet a betegről felvenni, a hozzátartozók segítségét kéri.

Az elsőfokú bíróság a közokirattal szemben a felperes előadását és **V. I.** tanú vallomását az ezzel ellentétes tény bizonyítására nem fogadta el. A tanú 2005-2007. években az alperes pszichiátriai osztályán gyógypedagógusként dolgozott, így pszichiátriai szakismeretekkel rendelkezik. A tanú előtt ismert volt a felperes kórelőzménye, életútja, nem véletlenül tartott attól, hogy öngyilkossági késztetése van a felperesnek, ilyen módon mint szaktudással rendelkező családtag - a család egyetértésével - nyilvánvalóan nem alaptalanul döntött úgy, hogy a felperest kórházba kell utalni. Ezt támasztja alá az aggálymentes igazságügyi elmeorvos szakértői véleményben rögzített dokumentáció iratanyaga, mely alapján megállapítható, hogy a felperest más alkalommal is kísértte a testvére kórházi kezelésekre. 1999 májusához képest 2007. június hó 4. napján megtartott bírósági tárgyaláson előadott tanúvallomás alkalmatlan a közokiratokban foglalt tényekkel ellentétes tényállítás bizonyítására.

Az elsőfokú bíróság tehát egyik felperesi hivatkozás vonatkozásában sem látott alapot a személyiségi jogsértés megállapítására, ezért a keresetet elutasította.

A felperes az édesapja és **P. M.** kihallgatása iránti indítványát visszavonta, ezért ezt a bizonyítást az elsőfokú bíróság mellőzte. **Dr. F. B.** ügygondnok tanú kihallgatására pedig nem látott alapot, mert a bírósági eljárás iratanyaga közokiratként bizonyítja az abban

foglaltakat. A felperes kórházba utalásával kapcsolatos rendőrségi iratok beszerzése eredményre nem vezetett, ezért az intézkedő rendőrök személye sem volt megállapítható. További szakértő bevezetése az igazságügyi szakértői vélemény aggálymentessége miatt nem volt szükséges, ezért ez a felperesi indítványt elutasításra került.

A le nem rótt első- és másodfokú eljárási illetéket, a szakértő és a tanú költségét a felperes teljes személyes költségmentessége folytán az állam viseli, továbbá a felperes az alperes másodfokú perköltségét is magában foglaló perköltséget köteles pervesztessége miatt fizetni az alperesnek.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását és a keresetének történő helytadást kérte. Hivatkozott arra, hogy a tanúként kihallgatott kezelőorvosai hamis vallomást tettek, valamint pártatlan orvosszakértői vélemény beszerzésére nem került sor, hiszen a rendelkezésre állók mind a korábbi megállapításokra támaszkodtak. Önmagát lelkileg egészségesnek érzi, de az megviseli, hogy az orvosi papírok miatt szakképzettségének megfelelő munkahelyet nem tud szerezni. Emiatt terjedt el a környezetében az, hogy ő elmebeteg. 1999. évben erős idegi kimerültség miatt került intézetbe, ahol kábító anyagokkal begyógyszerezték, és indokolatlanul tartották a zárt osztályon. **Dr. B. E.** szakértő, valamint **V. I., dr. Sz. S.** és **dr. K. E.** tanúk ismételt kihallgatását, **H. J-né, dr. K. M., B. J-né** és **G. Á.** tanúk kihallgatását, valamint független igazságügyi orvosszakértői intézetként az ETT Szakértői Testületének a kirendelését kérte.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és abból helyes jogi következtetésre jutott, miért is ellenezte a felperes által előterjesztett bizonyítási kérelmek teljesítését.

Az ítélet tábla a fellebbezést kisebb részben alaposnak találta a következők szerint:

Mindenekelőtt az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének tényállási részét akként pontosítja, hogy a felperes pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vételére nem 1999. május hó 8. napján, hanem az ezt megelőző napon került sor, továbbá a felperes nővére nem 2004., hanem 2005. évtől dolgozott az alperesnél. Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges adekvát bizonyítást lefolytatta, és az előbbi pontosítás mellett a tényállást helytállóan állapította meg.

A felperes a perbeli pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétele alkalmával már az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) volt hatályban. Az alperes emiatt helytelenül hivatkozott a bíróság értesítése során a korábbi egészségügyi törvény (az 1972. évi II. törvény) rendelkezéseire, amely a pszichiátriai betegekkel összefüggésben részben eltérő szabályozást tartalmazott.

Az Eütv. a pszichiátriai betegek esetében önálló szabályrendszert tartalmaz. A pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vételre három módon kerülhet sor, így a beteg beleegyezésével,

vagy közvetlen veszélyeztető magatartás tanúsítása miatti sürgősséggel, illetve a kötelező intézeti gyógykezelés elrendelésével. Az utóbbi kettő esetében a bíróság soron kívül hozza meg a határozatát. Az Eütv. 197. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint a cselekvőképes beteg az intézeti gyógykezeléshez való hozzájárulását csak az osztályra történő felvétel előtt teheti meg érvényesen, amely rendelkezés hivatott elkerülni az olyan helyzeteket, hogy a beteg az osztályra történő felvétele után, esetleges gyógyszeres hatás alatt írja alá a beleegyező nyilatkozatot. Mivel a felperes felvételére 1999. május hó 5. napján 17 órakor került sor, míg a beleegyező nyilatkozatot csak másnap írta alá, az a törvény rendelkezésénél fogva nem tekinthető érvényesnek. Emiatt az alperest terhelte annak kötelezettsége az Eütv. 199. §-ának (2) bekezdése alapján, hogy 24 órán belül a bíróság értesítésével kezdeményezze a beszállítás indokoltságának megállapítását, amely értesítéstől számított 72 órán, tehát legkésőbb a beszállítástól számított 96 órán belül került volna sor a bíróság határozatának meghozatalára.

Az alperes ezt a kötelezettségét elmulasztotta, a felperes osztályra történő felvételét követő 24 órán belül erről a bíróságot ugyanis nem értesítette, amely mulasztásával jogsértést követett el a felperes sérelmére, amelyet az ítéletábra megállapított, s ennek megfelelően részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét.

Minden más, a felperes keresetében megjelölt esetben az ítéletábra megállapítása szerint sem történt jogsértés az alperes részéről. A felperesre vonatkozó kórisme felállítása, ahogy a felállított kórisme helyességének a megítélése egyaránt szakkérdés. A perben kirendelt igazságügyi elmeorvos szakértő megállapítása szerint 1999. évben, ahogy most is a felállított kórismével rendelkezik a felperes, tévedés nem történt, ezért emiatti jogsérelem sem érthette őt. Mivel szakkérdésről van szó, az ezzel összefüggésben felajánlott tanúbizonyítás a téves diagnosztizálás megállapítására alkalmatlan, ezért sem volt helye a felperes által a fellebbezésében kért tanúbizonyítás elrendelésének túl a Pp. 235. §-ának (1) bekezdésében írtakon.

Az egyéb kórházi bejegyzésekkel kapcsolatban szintén nem sérültek a felperes személyhez fűződő jogai az elsőfokú bíróság által kifejtettek szerint. Az anamnézis felvétele kötelező, ami a beteg személyére, személyiségére és panaszaira vonatkozó adatok rögzítését jelenti. Ezeket az adatokat részben a betegről nyerik, részben a bemutatott korábbi orvosi dokumentációra alapozzák. Ha pedig a betegről ilyen adatok nem nyerhetők, akkor - ahogy a pszichiátriai betegek esetében ez a betegség jellege miatt egyébként is szokásos a betegről való reális képalkotás érdekében - a hozzátartozók szolgáltathatnak heteroanamnesztikus adatokat. A felperes esetében az ő nővérétől kapták ezeket az adatokat, amely adatközlésen alapuló orvosi dokumentáció helyességének megdöntésére nem alkalmas ez utóbbi személy évekkel később tett tanúvallomása amellet, hogy egyrészt az alperes oldalán a valótlan adatok rögzítésére vonatkozó motiváció nem ismert, másrészt a rögzített adatok részigazság jellegét a felperes maga is elismerte. A felperes tehát nem bizonyította, hogy az alperes valótlan adatokat rögzített volna, ahogy az alperes egyéb kifogásolt eljárása - így pl. a hálóing átvételével összefüggésben az Eütv. 10. §-ának (7) bekezdésében előírt mérték meghaladása - sem került bizonyításra.

Az ítéletábra mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének indokolási részéből a S-i Városi Bíróság által kirendelt ügygondnokkal és szakértővel kapcsolatos megállapításokat, azok ugyanis a jelen perben irrelevánsak voltak, és csak egy, a pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétellel kapcsolatban eljáró bíróság ellen annak eljárása miatt indított perben lett volna jelentősége.

A leírtak miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező rész szerint részben megváltoztatta, egyebekben pedig - a mellőzött részek kivételével - annak indokai alapján hagyta helyben a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.

A fellebbezési eljárásban is túlnyomó részben pervesztes felperes az alperes javára a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint köteles perköltséget fizetni. Ennek összegét az ítéletábra a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének c) pontja és (5) bekezdése, valamint a 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján, azonban a rendelet 3. §-ának (6) bekezdése szerint a fellebbezési eljárásban kifejtett tevékenységhez igazodó mérsékelt összegben állapította meg; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli, ahogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját is a szinte kizárólagos pervesztességére tekintettel a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján, figyelemmel a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 11/A. §-ának (2) bekezdésére is.

Debrecen, 2010. október hó 14. napján

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál s.k. előadó bíró, dr. Riczu András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő